

Civil Érdekvédelmi Hálózat
a Fogyatékos Embereknek Szolgáltatást Nyújtó Civil Szervezetekért
Egyesület

A szociális szolgáltatást nyújtó civil szervezetek fenntartásának súlyos nehézségei, javaslatok a probléma megoldására

- ❖ A CÉHálózat Egyesület Soltész Miklós államtitkárnak a szociális szolgáltatást nyújtó civil szervezetek helyzetét érintő interpellációjára (2011. szeptember 12.) adott válasza kapcsán terjeszti elő javaslatit, az érintett *fenntartók válságos helyzetének* megoldása érdekében. *Az interpellációra adott válasz alapján örömmel vesszük, hogy a kormány érzékeli a problémát, és keresi annak megoldási lehetőségeit.*
- ❖ A CÉHálózat Egyesület olyan *közhasznú társadalmi szervezet*, melynek fő célja a Magyarországon működő, fogyatékos emberek számára szociális szolgáltatást nyújtó civil, illetve non-profit szervezetek számára olyan hálózat működtetése, amely a szociális szolgáltatás nyújtás terén a szektorsemlegesség elvének hatékonyabb érvényre juttatását, a szolgáltatók hírnevének védelmét, szakmai és működési hátterük megerősítését biztosítja. Az egyesületnek *33 tagszervezete van*, melyek összesen *2500 fogyatékos embert látnak el*.
- ❖ A CÉHálózat Egyesület feltárt adatok szerint ma Magyarországon több mint *30.000¹ ember* részesül civil szervezetek által fenntartott szociális szolgáltatásban.
- ❖ A civil fenntartók a szociális ellátás terén *kötelező önkormányzati feladatot látnak el* a lakosság szociális igényeinek megfelelően és nélkülözhetetlen szerepet töltenek be a *fogyatékos emberek* jogainak érvényesülése és életminőségük javítása szempontjából *előremutató szolgáltatások fenntartásában* (lakóotthonok, nappali ellátás).
- ❖ Az elmúlt évek során a civil fenntartású szolgáltatók amúgy is egyre nehezebben tudják működtetni szolgáltatásaikat, sorozatszerűen kell olyan korlátozásokkal és mechanizmusokkal szembesülniük, amelyek nem csak az operatív működést, hanem a szakmai munkát is megnehezítik és hamarosan el is lehetetlenítik.
- ❖ A CÉHálózat számításai szerint *2011-ben*
  - a fogyatékos, a pszichiátriai emberek ellátása terén szolgáltatást nyújtó civil szervezet esetében a Költségvetési Törvény alapján nyújtott *normatív támogatás* a működési költségek mindösszesen 40 - 50 %- át fedezi
  - emellett a *térítési díj*, valamint egyéb *pályázati bevételek és adományok* együttese a költségek 30 %-át fedezik, a *működési költségek* 70 -80 % - a így tekinthető csak lefedettnek,
  - ezen számítás mellett, a működési költségek 20-30 % - a hiányzik a biztonságos működéshez ellátási típustól függően.
- ❖ Az önkormányzatok esetében, a *2011 évre hatályos költségvetési törvény* mellékletei számszerűsítik a kiegészítő támogatásokat (a kistérségi feladatellátáshoz kapcsolódóan). További kimutatható többlet az

¹ Forrás: KSH 2009. Tartós bentlakásos: 14709 fő, nappali ellátás: 4315 fő illetve a támogató szolgáltatókban ellátottak száma nélkül.

önkormányzati és egyházi fenntartású szociális szolgáltatóknál foglalkoztatottak esetében jogszabály által biztosított és az *állam részéről fedezett keresetkiegészítés*, valamint az önkormányzatok esetében azon támogatások, melyek lélekszám, ellátottak száma, vagy megyei önkormányzat esetében településszám szerint a civileket is megillető normatíván felül illetik meg az önkormányzatokat. Ezek olyan további bevételeket képeznek, melyek a civilek számára nem elérhetőek. Ugyanakkor nem elhanyagolható az a tény, hogy a megyék közzétett adataiból kimutatható, hogy a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatásaik esetében a *normatíván felüli finanszírozás* a normatíva közel 75%-a².

❖ **A CÉHálózat a helyzet javítása érdekében két szinten fogalmaz meg javaslatokat:**

- **Rövidtávon (2011 utolsó negyedévben) „gyorssegély” - kiegészítő támogatás biztosításával, ennek a CÉHálózat Egyesület által javasolt mértéke 2011-ben a működési költségek 25 % - a lenne.**
- **Középtávon (Átmeneti időszak 2013-ig az Új Szolgáltatási Törvény bevezetéséig, amely a szociális ellátás finanszírozási rendszerét már szektorsemleges alapokra helyezi) kiegészítő támogatás biztosítása pályázati forrás révén. A pályázati forrás javaslatunk szerint egyrészt működési célokat szolgálna, másrészt forrást jelentene a HGCS gyakorlatban történő kipróbálásához és bevezetéséhez, a pályázati forrás javasolt mértéke szervezetenként az állami normatív támogatás 25%-a lenne.**

❖ **A javaslatunknak megfelelő intézkedések várható POZITÍV társadalmi, gazdasági, pénzügyi hatásai:**

- A kényszerintézkedések időszakában *pozitív társadalmi üzenetet jelenthet*, ha a legrászorultabb társadalmi rétegekkel való törődését az ő szükségleteikre adott konkrét válasszal fejezi ki az állam
- A civil fenntartóknak a jövőben *komoly szerepük lehet* a szociális szolgáltatói szerkezet fejlesztésében, modernizálásában
- Néhány példa, melyekben a kormányzat, s a szakminisztériumok támaszkodhatnak a civil szolgáltató szervezetek tapasztalatára, működésére: a *nagy létszámú bentlakásos szociális intézményi struktúra átalakításának megvalósításában, a közösségi alapú - lakhatási, lakhatást kiegészítő önálló életvitelt segítő, otthon közeli szolgáltatások fenntartásában* - a család intenzívebb bevonása a gondozásba is könnyített a civil hálózatokon keresztül, hiszen az ő szervezeteikben leggyakrabban a családok szerepe is számottevő.
- A szociális szolgáltatásról szóló koncepcióban (NSZK) az állami, egyházi, civil fenntartók 1/3-1/3-1/3, arányban végzik a feladataikat, ennek kialakítása legolcsóbban *a jelentős szolgáltatási múlttal rendelkező, és jelenleg működő civil fenntartók helyzetének válságkezelésével érhető el*
- A civil szervezetek bizalma a kormányzat irányában megerősödik
- Az állam, ha ugyanannyit ad is a civil szervezetnek, mint saját intézményének, megtakarít, mert olyan hozzáadott értéket kap, melyet saját maga nem tudna megfizetni
- A civil szociális szolgáltatásban foglalkoztatottak munkahelyei megőrizhetők, nem növelik a munkanélküliek számát
- A civil fenntartók által működtetett szolgáltatások ellátottjai és családjai bizalma töretlen marad, az életperspektívájuk továbbra is kiszámítható lesz

² A megyei önkormányzatok honlapján közzétett intézményi beszámolók alapján.

❖ **A javaslatunknak megfelelő intézkedések elmaradásának várható NEGATÍV társadalmi, gazdasági, pénzügyi hatásai:**

I. Ellátotti oldalon:

- Az ellátott ellátási-foglalkoztatási jogviszonyának a megszűnésével, az ellátott más intézményben történő elhelyezésnek a lehetetlenségével az ellátott elveszíti megszerzett társadalmi státuszát és hasznosságát
- Ellátotti jogviszonyok tömeges megszűnése, fogadásuk más szolgáltatónál a férőhelyek hiánya miatt kiszámíthatatlan (várólistára kerülnek)
- Az ellátott életének kerete, napi rutinja szétesik, munkanélkülivé válik
- Fogyatékoságában és egészségében jelentős állapotromlás következik be

II. Család részéről:

Az ellátottak és családjaik sorsa kiszámíthatatlanná válik, bizalmuk megtörik

- A család szerkezetének megváltozása krízist teremt
- Az ellátással kapcsolatos teher nyomására a család szétesik
- A család nem képes az intézmény által nyújtott speciális, szakszerű ellátást nyújtani
- A támogató szolgálatok és házi segítségnyújtás kereteit pedig szétfeszítheti a megnövekedett ellátási igény
- A családtagok egészségügyi és mentális állapota jelentősen romlik
- A család a kiteljesedő társadalmi szerepét nem tudja tartani
- A családok a mélyszegénységig sodródnak, vállalt kötelezettségeiket nem tudják teljesíteni
- Az ellátottak többsége mögött nem áll család, így elhelyezésük és további ellátásuk drámai helyzetet teremthet, a civil szervezetek által gondozott személyek egy jelentős hányada állami gondozott, akiknek nincs hova hazamenni, s így ellátásuk, lakhatásuk biztosítása teljes egészében az államra hárul
- Többgyermekes családok esetén, mind a sérült, mind a nem sérült gyermekek hátrányosabb helyzetbe kerülnek
- A súlyosan, halmozottan sérült gyermekek, felnőttek ellátása családokban nagyon nehezen megoldható, nagyon sok olyan speciális szükségletük van, amely kisebb lakócsoportokban sokkal gazdaságosabban megoldható, mint a családoknál egyénileg kialakítani ezeket a feltételeket
- Az ellátottaknak – ha újra visszakerülnek a családjukba -, új életmódot szükséges biztosítani, és valakinek a családból a munkahelyét fel kell adni
  - ennek következménye lehet több egészségügyi szolgáltatás igénybevétele mind az ellátottak, mind a családtagjaik részéről
  - a családok még inkább hátrányos helyzetbe kerülnek mentálisan és anyagilag is

III. Intézményi részről:

- Összeomlanak a fogyatékos emberek életminősége szempontjából előremutató, eddig stabilan működő szolgáltatások, melyek újraszervezése, vagy más fenntartó alá rendezése jelentős többletforrást igényel
- Az intézmények által létrehozott értékek megsemmisülnek
- Az intézmények munkavállalói munkanélkülivé válnak
- A munkavállalók családjaiban is krízishelyzet alakul ki
- Az intézményeket fenntartó civil szervezetek elveszítik hitelüket, hírnevüket
- Azzal hogy csökken a helyben, civil szolgáltatók által nyújtott szolgáltatások száma miközben létezik rájuk igény a közösségek részéről sérül a *szubszidiaritás EU-szerte elfogadott alapelve*, ami

szerint a társadalmi szükségletek ellátását a felmerülésükhöz legközelebb eső közösségi szinten kell ellátni, elsődlegesen a közösség által felvállalt eszközökkel (azaz, a nem állami fenntartók révén), s csak másodsorban kormányzati eszközökkel.

III. Társadalmi hatások:

- A társadalom felé rossz üzenetet közvetít
- A civil szervezetek közfeladatot ellátó szerepe és léte felszámolódik.
- Bebizonyosodik mindenki számára, hogy nem fontos és nem érték a jelen helyzetben a speciális, egyedi és személyes törődést nyújtó ellátás és gondoskodás.
- Csorbulnak a civil fenntartású szolgáltatót választó állampolgár érdekei és jogai, a szolgáltatóik hátrányos megkülönböztetése sérti a szektorsemlegesség elvét

Kelt, Budapest, 2011. szeptember 13.

